

Gemeente Buren

Op weg naar het Buren van morgen

Herijking Transformatieprogramma Sociaal Domein

November 2023

Inhoud

1. Inleiding	2
1.1 Aanleiding	2
1.3 Leeswijzer	2
2. Missie en Visie.....	3
2.1 Missie: Iedereen doet mee!.....	3
2.2 Visie: Vitale Burense samenleving	3
2.3 Uitgangspunten	5
3. Ontwikkelingen	6
3.1 Vergrijzing	6
3.2 Inflatie en arbeidskrapte.....	7
3.3 Rijksbeleid.....	7
4. Actielijnen	8
4.1 Preventie	8
4.2 Doorontwikkeling Sociaal team.....	9
4.3 Samenwerking met partners	11
4.4 Opdrachtgeverschap.....	12
5. Uitvoering.....	14
5.1 Praktische uitvoering.....	14
5.2 Financiën.....	14
5.3 Communicatie	14
Bijlage: Achtergrond informatie	15
1. Positieve gezondheid	15
2. Rijksbeleid	15

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In januari 2022 is, naar aanleiding van zero based budgetting (ZBB), het transformatieprogramma sociaal domein door de gemeenteraad vastgesteld. Dit transformatieprogramma was vooral financieel gedreven. Die specifieke financiële opgave hebben we nu behaald, maar er liggen nog veel uitdagingen in de toekomst.

Sinds de transitie in 2015 werken we aan de transformatie sociaal domein. De stappen die daarin al zijn gezet, zijn opgenomen in de evaluatie van het transformatieprogramma 2022. Hoewel er al veel gebeurd is, hebben we meer stappen te zetten. De transformatie vraagt een lange adem. In de praktijk komen knelpunten aan het licht en de ontwikkelingen van buitenaf zoals maatschappelijke ontwikkelingen en rijksbeleid, vragen om een voortzetting en verbreding van het transformatieprogramma. We gaan meer kijken naar maatschappelijke effecten, conform het in september 2020 vastgestelde visiedocument 'Kansen Pakken'. We blijven werken aan onze missie: 'iedereen doet mee'.

Verskil tussen transitie en transformatie sociaal domein

In 2015 heeft de transitie sociaal domein plaatsgevonden waarin de gemeente verantwoordelijk werd voor de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning. Vervolgens was het de bedoeling een transformatie in gang te zetten. De transformatie is een beweging die gaat om een cultuurverandering, van zowel de gemeentelijke organisatie als de maatschappelijke kijk op en omgang met zorg, en op een andere manier bieden van ondersteuning aan inwoners. Daaruit volgt noodzakelijkerwijs een andere manier van, meer integraal, werken.

Naast het credo 'Iedereen doet mee', is één van de doelen van het transformatieprogramma dat we ons richten op wat inwoners nog wél kunnen, het meedoen naar vermogen én de beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de mensen die dat het meest nodig hebben¹.

De (financiële) houdbaarheid van de zorg in de gemeente Buren blijft ook één van de doelstellingen binnen de transformatie van het sociaal domein. Tegelijkertijd ligt hier ook een grote uitdaging. Hoe zorg je er met alle maatschappelijke ontwikkelingen voor dat we kunnen blijven voldoen aan onze wettelijke plicht om ondersteuning te bieden wanneer dat nodig is.

Om te komen tot een getransformeerd sociaal domein waar iedereen mee doet in een vitale samenleving, hebben we nog wat stappen te zetten. We gaan hieraan werken door de inzet op preventie voort te zetten en te verstevigen, blijvend in te zetten op de kwaliteit van het sociaal team, de samenwerking met partners te intensiveren en ons opdrachtgeverschap naar partners beter in te vullen. Door op deze actielijnen in te zetten, gaan we veel meer gezamenlijk met al onze partners werken aan de doelen en opgaven waar we als gemeente en maatschappij als geheel voor staan. Zo komen we ook meer aan de voorkant, waardoor erger voorkomen kan worden, zowel in leed als de inzet van zware zorg.

1.3 Leeswijzer

Allereerst komen de missie en visie van waaruit we werken aan bod in hoofdstuk 2. Dan staan we in hoofdstuk 3 kort stil bij de ontwikkelingen waar we mee te maken hebben en die ook aanleiding vormen voor deze herijking. In hoofdstuk 4 worden de actielijnen toegelicht waarop we gaan inzetten. In hoofdstuk 5 leest u hoe we uitvoering en communicatie vorm geven en komen de financiën aan bod. Daarna volgen enkele bijlagen met aanvullende achtergrond informatie.

¹ Dat we zorg inzetten voor de mensen die dit het meest nodig hebben, is in juni 2023 in besluitvorming vastgelegd. Dit vanwege de krapte in beschikbare zorg voor de huishoudelijke ondersteuning.

2. Missie en Visie

In september 2020 heeft de gemeenteraad het visiedocument Kansen Pakken vastgesteld². De kaders in dat document zijn onverminderd van toepassing en daarom opnieuw opgenomen in dit transformatieprogramma. Daarnaast wordt vanuit landelijk beleid (zowel Landelijk Gezondheidsbeleid als het GALA en IZA) verwacht dat we meer en meer gaan werken vanuit het model van positieve gezondheid. Dat model past naadloos in de transformatie en stimuleert een integrale werkwijze, zowel op beleidsniveau als in de praktijk. De kaders van waaruit we werken worden in dit hoofdstuk toelicht en uitgewerkt.

2.1 Missie: Iedereen doet mee!

Eén van de kaders die eerder is vastgesteld in het visiedocument 'Kansen pakken' is de missie "Iedereen doet mee!" Dit is een doel waar we voor blijven gaan, we zijn er immers voor alle inwoners en streven naar een inclusieve samenleving. En inwoners moeten mee kunnen doen ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking. Veel inwoners lukt dit prima zelfstandig. Daar waar nodig kijken we welke ondersteuning nodig is om wel mee te kunnen (blijven) doen.

Meedoen aan het maatschappelijk leven is in onze overtuiging het beste medicijn voor het welbevinden en geluk van inwoners en de leefbaarheid in onze kernen. Voor het welbevinden van inwoners is het van belang om in verbinding te zijn met mensen om je heen.

Meedoen kan op verschillende manieren en op verschillende plaatsen. Voor iedere inwoner ziet meedoen er anders uit. Inwoners hebben hierin hun eigen voorkeuren en maken hun eigen keuzes. Inwoners nemen en hebben dus ook een eigen verantwoordelijkheid.

2.2 Visie: Vitale Burense samenleving

Met een visie geven we meer richting aan de missie en daarmee de inzet binnen het sociaal domein. Vanuit het streven dat iedereen mee doet, moeten we kijken naar vitaliteit. Vitaliteit is nodig om mee te doen en andersom zorgt meedoen ervoor dat je langer vitaal blijft. Het versterkt elkaar. Bij vitaliteit gaat het erom dat je kunt doen wat je wilt doen. En dat ligt voor iedereen anders.

Daarom blijft de visie: Wij streven naar een vitale Burense samenleving. Inwoners hebben de wil en het vermogen om op een positieve manier hun leven zelf in te richten. Wetende dat er een groep is waarbij dit niet haalbaar is. Voor deze mensen zetten we zorg en ondersteuning in.

In deze visie staat centraal dat mensen eigen regie kunnen voeren en het vermogen hebben om zich aan te passen aan de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Dit sluit aan bij de benadering van Positieve gezondheid³, waarin we kijken naar gezondheid en wat nog wel kan in plaats van naar ziekte en wat niet meer kan. De nadruk ligt op eigen regie, veerkracht en het aanpassingsvermogen van inwoners ten behoeve van een betekenisvol leven. Het gedachtegoed van positieve gezondheid past daarmee ook bij de opgave om te normaliseren. Normaliseren betekent dat we minder problematiseren en minder medicaliseren. Dit is tevens de essentie van de transformatie die we in het sociaal domein te bewerkstelligen hebben. We gaan immers uit van wat iemand nog wel kan en hoe iemand omgaat met de uitdagingen van het leven, die iedereen in meer of mindere mate op zijn levenspad tegen komt.

3 pijlers

Een vitale Burense samenleving bestaat uit vitale kernen, waarin sociale interactie is. Deze interactie tussen mensen, bedrijven en maatschappelijke organisaties is belangrijk. Het zijn deze sociale netwerken waarin de veerkracht en vitaliteit van de gemeente Buren tot uitdrukking komt. Die moeten we behouden en versterken. Om hierin focus aan te brengen, is er gekozen om de visie te onderbouwen met 3 pijlers.

1. Een zinvolle daginvulling
2. Een gezonde leefstijl
3. Een sterk netwerk

² Raadsbesluit 29 september 2020, D.064143, Z.023636

³ Wat is het? - Institute for Positive Health (iph.nl)

Een zinvolle daginvulling

Een zinvolle daginvulling is bepalend voor het welbevinden (en de welvaart) van mensen. Voor wie kan werken, is werk het uitgangspunt. Het niet hebben van werk kan allerlei andere (financiële) problemen veroorzaken. Een zinvolle daginvulling is echter breder dan (betaald) werk. Het kan ook gaan om het volgen van onderwijs, vrijwilligerswerk of dagbesteding. Al deze vormen zorgen voor sociale contacten, zingeving en ontwikkeling.

Voor het merendeel van de inwoners gaat het om het creëren van gunstige omstandigheden en voldoende voorzieningen, zodat inwoners mee kunnen doen. Voor een klein deel van de inwoners is er ondersteuning nodig, vanwege beperkingen of moeite met basisvaardigheden als lezen, rekenen en schrijven. We vinden het daarbij belangrijk om te kijken naar welke problemen er zijn, in wat de context is, de oorzaken en gevolgen van deze problemen. Bij een dergelijke integrale kijk, is het ook mogelijk om te bekijken in welke volgorde de problemen aangepakt worden. We kijken vooral altijd naar wat iemand nog wél kan, of wat er nodig is om iets op een andere manier mogelijk te maken.

Een gezonde leefstijl

In eerste instantie zijn inwoners zelf verantwoordelijk voor hun gezondheid en leefgewoonten. Iedere inwoner maakt daarin immers eigen keuzes. Tegelijkertijd vinden we dit zo belangrijk dat we inzetten op het stimuleren van gezonde keuzes.

Sport en bewegen zijn essentiële onderdelen van een gezonde leefstijl. Kunnen bewegen in een bij voorkeur groene omgeving draagt bij aan ontspanning en vitaliteit. Bewegen kan ook in de vorm van sport. Sport is een krachtig middel om mensen te verbinden, omdat ontmoeting wordt gestimuleerd. We streven ernaar dat sport toegankelijk is voor iedereen, ongeacht leeftijd, lichamelijke of geestelijke conditie of etnische achtergrond. Divers aanbod is daarom van belang.

Gezondheid gaat zowel over fysieke als mentale gezondheid. Mensen die mentaal gezond zijn, hebben vaak de regie over hun eigen leven en zijn weerbaarder. Een juiste (lokale) zorginfrastructuur, gefundeerd op afspraken met ketenpartners, is hierin belangrijk.

De financiële situatie speelt vaak ook een belangrijke rol in de mentale gezondheid van mensen, omdat dit veel onzekerheid kan geven en problemen kan veroorzaken of verergeren. Dat is dus ook een onderwerp waar we in contact met inwoners aandacht voor moeten hebben, omdat er mogelijk ondersteuning voor nodig is.

Een sterk netwerk

Een vitale Burense samenleving kenmerkt zich ook in een sterk netwerk dat gebouwd is op verenigingsleven, gezelschappen en de evenementen die onze gemeente rijk is. De inzet van verenigingen en inwoners speelt een belangrijke rol in sociale netwerken. Ze stimuleren ontmoeting en dragen bij aan de leefbaarheid van de kernen. Voor jong én oud.

In Buren kennen we veel initiatieven die draaien op vrijwillige inzet van inwoners. We ondersteunen een aantal van deze initiatieven omdat ze veel voor de Burense samenleving betekenen. We betrekken deze netwerken bij sociale vraagstukken zoals activering, gezondheid en re-integratie. We zorgen ervoor dat onze professionals in het sociaal domein deze netwerken kennen.

Sommige inwoners bieden op individueel niveau zorg en ondersteuning, bijvoorbeeld als mantelzorger, pleegouder of zorgvrijwilliger. Wij ondersteunen hen, indien nodig, om de situatie op een goede en verantwoorde manier vol te kunnen houden.

De ambitie op sterke netwerken komt overeen met de opgave vanuit het GALA om te werken aan een stevige sociale basis.

2.3 Uitgangspunten

In de uitvoeringspraktijk is het goed om uitgangspunten te hanteren in de wijze hoe we gaan werken aan bovengenoemde missie en visie. In de beschrijving van de uitgangspunten wordt verwezen naar actielijnen. Deze staan verder uitgewerkt in hoofdstuk 4.

We werken integraal samen en kerngericht

Integraal werken is een onderdeel van de transformatie. Hierbij gaat het om het verbinden van de verschillende (leef)domeinen: zorg, welzijn, onderwijs, werk, inkomen, wonen, veiligheid en lokale netwerken. De vraag of problematiek van de inwoners staat centraal. Van daaruit bekijken we samen met de inwoner (en het netwerk) wat de inwoner nodig heeft om mee te kunnen doen. Hierbij geldt zorg dichtbij waar mogelijk. En we sluiten aan bij wat er speelt in de verschillende kernen. Samenwerking is hierbij noodzakelijk, dit vraagt soms een andere rol van ons als gemeente. Het integrale werken komt terug in de actielijnen sociaal team, samenwerking met partners en opdrachtgeverschap.

We behandelen eenvoudige hulpvragen efficiënt

Het (wettelijke) uitgangspunt is dat inwoners de hulp of ondersteuning krijgen die nodig is. Het is belangrijk om eenvoudige vragen snel en adequaat af te handelen. We richten onze processen zoveel mogelijk regalarm in. Dit komt terug in de actielijn sociaal team.

We zoeken naar kwalitatieve en structurele oplossingen bij complexe hulpvragen

Bij complexe hulpvragen zetten we in op een goede analyse waarbij meerdere disciplines betrokken worden. Samenwerking is hierbij van belang. De gemeente heeft naast een indicerende, ook een regisserende en verbindende rol. We streven ernaar problemen vroeg, integraal en zoveel mogelijk bij de bron aan te pakken en te zorgen voor een duurzame oplossing. Dit komt terug bij de actielijnen sociaal team, samenwerking met partners en opdrachtgeverschap.

We zetten in op vroegsignalering en preventie

We zetten, overeenkomstig het coalitieakkoord 'Samen voor het Buren van morgen' 2022-2026, in op preventie, omdat voorkomen beter is dan genezen. Vroegsignalering maakt ook onderdeel uit van een preventieve inzet, omdat erger voorkomen wordt.

Sterke netwerken stellen inwoners beter in staat om problemen zelf, met behulp van hun netwerk, op te lossen. De organisaties in de sterke netwerken hebben ook een (vroeg)signalerende functie en kunnen meedenken over veel voorkomende problematiek en de oplossingsrichtingen die zij daarin zien. Dit komt terug in alle actielijnen.

De kosten moeten aanvaardbaar zijn

We streven binnen de gemeente Buren naar een financieel gezond en daarmee toekomstbestendig sociaal domein. Dit doen we door ons te richten op simpel en eenvoudig waar het kan en integraal en samen met partners waar het moet. Aandacht voor preventie en het gebruik maken van informele netwerken ondersteunen hierin. Dit vraagt ook om creatieve en doelmatige oplossingen. Het sturen op doelen van de in te zetten zorg of hulp is hierbij ook van belang. De financiële houdbaarheid loopt door alle actielijnen.

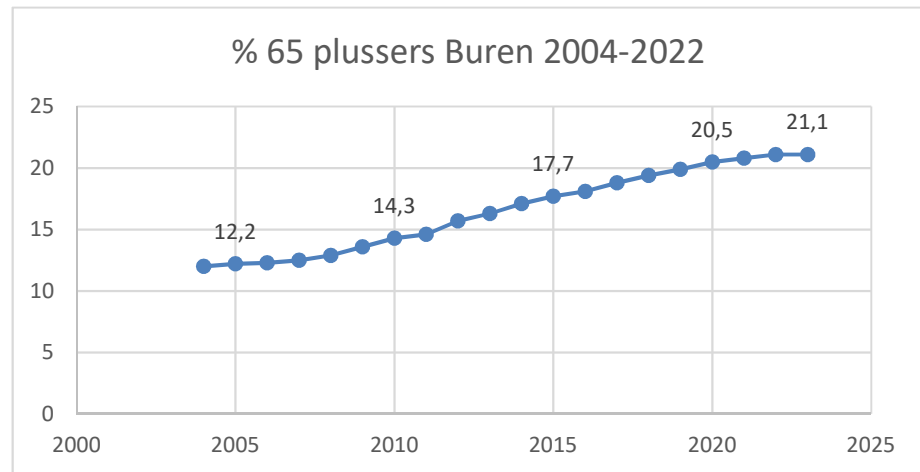
3. Ontwikkelingen

In de periode sinds vaststelling van het plan ZBB en het transformatieprogramma sociaal domein heeft de wereld om ons heen niet stil gestaan. Er zijn veel verschillende maatschappelijke ontwikkelingen die impact gehad hebben op het sociaal domein. Denk aan de oorlog in Oekraïne die voor prijsstijgingen en inflatie zorgde, de krapte op de arbeidsmarkt, de verder groeiende vergrijzing en wet- en regelgeving en beleid vanuit het Rijk. In het laatste geval kan gedacht worden aan het Integraal Zorgakkoord (IZA), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de hervormingsagenda jeugd waarover in juni 2023 een definitief akkoord is bereikt. Zowel inhoudelijk als financieel hebben deze maatschappelijke ontwikkelingen impact op het sociaal domein. We lichten hieronder per ontwikkeling toe welke impact zij hebben op ons sociaal domein en daarmee de transformatie die we voor ogen hebben.

3.1 Vergrijzing

Eén van de maatschappelijke ontwikkelingen is de vergrijzing. Vergrijzing van de bevolking betekent dat een steeds groter aandeel van de bevolking 65 jaar en ouder is. Het toenemende aantal ouderen in de gemeente zorgt voor een stijging van het aantal meldingen binnen de Wmo. Deze stijging zien we binnen de Wmo het meest op de huishoudelijke ondersteuning.

Uit de cijfers van het CBS blijkt dat de vergrijzing de afgelopen 10 jaar is gegroeid van 12%, 3091 inwoners, in 2004 naar 21,1%, 5850 inwoners, in 2023.

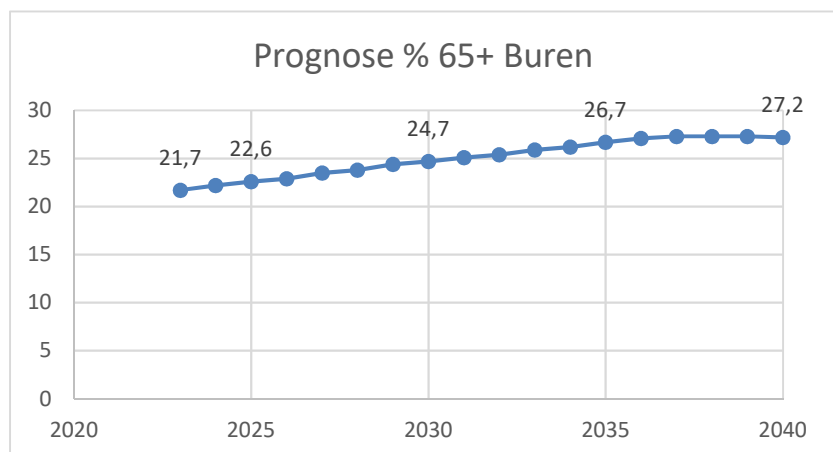

De stijging die we over de afgelopen jaren zien, komt niet overeen met de veel grotere groei in het aantal unieke cliënten binnen de huishoudelijke ondersteuning⁴. Vergrijzing is daarmee niet de enige factor in de stijging van het aantal meldingen binnen de WMO. De invoering van het abonnementstarief per 2020 heeft naar ons idee een grotere invloed gehad op het aantal unieke cliënten HO.

Prognose vergrijzing

In de prognose⁵ in onderstaande grafiek zien we dat de vergrijzing nog verder doorzet de komende jaren en pas vanaf 2036 afvlakt. Dit wekt de verwachting dat de doelgroep voor de Wmo de komende 10 jaar nog blijft stijgen.

In de Wmo cijfers van 2023 zien we een afvlakking van het aantal unieke cliënten,

⁴ Zie voor een uitgebreide toelichting de evaluatie van het transformatieprogramma.

⁵ Bron: <https://www.regiobeeld.nl/bevolkingsontwikkeling?gemeente=Buren&vergelijk=Neder-Betuwe>

maar daar staat tegenover dat er per huishouden meer zorg wordt ingezet. Dit kan verklaard worden vanuit de vergrijzing. Mensen worden ouder en wonen langer zelfstandig thuis, waardoor langer en meer zorg aan huis nodig is. En een nieuwe groei in aantal unieke cliënten is vanwege de vergrijzing niet uitgesloten. Evenals mogelijke financiële opgaven rondom de Wmo.

3.2 Inflatie en arbeidskrapte

De oorlog in Oekraïne die in februari 2022 uitbrak heeft ook de nodige consequenties gehad. Het heeft gezorgd voor prijsstijgingen en inflaties in heel Nederland (en daar buiten). Deze hebben ook impact op de zorg die door de gemeente betaald moet worden. De kosten van de zorg die geleverd wordt op grond van de Jeugdwet en de Wmo zijn hierdoor fors gestegen.

Inflatie en personele krapte op de markt hebben uiteraard een rol gespeeld in de nieuwe CAO afspraken binnen zorg en welzijn. De kostenstijgingen die daaruit voortgekomen zijn, worden deels door het Rijk gecompenseerd in het gemeentefonds. Maar deze compensatie geldt niet voor alle welzijns- en zorg CAO's. Gevolg is dat het verschil drukt op de gemeentelijke begroting.

De arbeidskrapte speelt in bijna alle sectoren. Vrijwel elke werkgever heeft moeite met het vinden van goed gekwalificeerd personeel. Dit geldt voor de gemeenten bij het invullen van vacatures van zowel consultants als beleidsadviseurs. Maar ook zorgaanbieders hebben hiermee te maken. Zorgpersoneel moet, hoe minimaal ook, over een aantal vaardigheden beschikken, voordat zij zorg aan kwetsbare inwoners kunnen leveren. Vanwege de arbeidskrapte komt het voor dat, binnen de Wmo, mensen langer moeten wachten op de start van zorg. En niet altijd kan alle zorg geleverd worden, dit geldt vooral tijdens vakantieperiodes. Adequate vervanging is ook minder makkelijk te regelen. Hetzelfde fenomeen zien we binnen de jeugdzorg. Met name binnen de jeugdbescherming is krapte een issue, waardoor meer complexere zorgvragen bij ons sociaal team terecht komt. Dit zorgt voor een zwaardere belasting van ons sociaal team.

Het belangrijkste effect van arbeidskrapte is dat inwoners langer op zorg moeten wachten. In enkele gevallen leidt dit er zelfs toe dat zwaardere zorg nodig is. Dit is een ontwikkeling die haaks staat op wat we willen bereiken, het voorkomen van zwaardere zorg. Belangrijk is te beseffen dat we als gemeente niet overal invloed op of controle over hebben. Het kan ook tot gevolg hebben dat opgaven in het transformatieprogramma niet altijd even snel opgepakt kunnen worden.

3.3 Rijksbeleid

Vanuit Rijksbeleid komen het Integraal Zorgakkoord (IZA), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 op de gemeente af. Deze worden zeer beknopt toegelicht, een uitgebreidere toelichting treft u in de bijlage.

Het IZA en GALA zijn erop gericht het brede zorgstelsel in Nederland betaalbaar en toegankelijk te houden. Aanleiding hiervoor is de toenemende zorgvraag, veelal door vergrijzing. Het IZA is hierin gericht op samenwerking tussen alle verschillende zorgdomeinen: medische zorg en sociaal domein. Er moeten afspraken gemaakt worden tussen patiëntenverenigingen, zorgaanbieders, zorgverzekeraars, gemeenten en rijksoverheid.

Het GALA valt onder het IZA en is gericht op preventie en versterking van de sociale basis. Het doel van het GALA is een gezonde generatie in 2040 en het voorkomen van zorg door in te zetten op gezond leven en preventie. De gemeenten hebben een regisserende en coördinerende rol gekregen in het GALA, ook omdat er een flink budget mee gemoeid gaat.

De hervormingsagenda jeugd 2023-2028 heeft tot doel het jeugdstelsel te hervormen en duurzaam en (financieel) gezond te houden. De stelselwijziging kent zowel inhoudelijke als financiële opgaven. De inhoudelijke opgave heeft consequenties voor de werkwijze en omvang van ons sociaal team. De financiële opgave zit in de aannahme van het Rijk dat we, door de zorg en ondersteuning anders en efficiënter te organiseren minder kosten zullen maken, dit is al verwerkt in onze meerjarenbegroting. In deze opgave ligt ook de urgentie om met dit transformatieprogramma aan de slag te gaan. Door dit Rijksbeleid hebben we niet altijd even veel keus als gemeente over de inrichting van ons beleid en sociaal team. Veel wordt bepaald door het Rijk.

4. Actielijnen

We geven invulling aan de missie, visie en uitgangspunten via vier actielijnen: preventie; doorontwikkeling sociaal team; samenwerking met partners en opdrachtgeverschap. U vindt hieronder per actielijn een nadere toelichting, een beschrijving van het doel en de effecten die we nastreven en een uitwerking van hoe we dat gaan doen.

4.1 Preventie

Toelichting

Vanuit zowel visie als Rijksbeleid is preventie een vereiste in de verdere transformatie. Preventie is het fundament op de weg naar vitale en gezonde inwoners. Een langdurig gezond leven zorgt immers voor vitale inwoners die langer mee kunnen (blijven) doen. Dit zorgt op de lange termijn voor zowel een vitale Burense samenleving als voor een bijdrage aan het betaalbaar houden van het zorgstelsel.

Vanuit onderzoek is bekend dat inwoners met een lagere sociaal economische status (lage SES)⁶ meer problemen hebben met betrekking tot armoede, schulden, huisvesting, eenzaamheid en werkloosheid. Daaruit komt voort dat deze mensen een hoger risico hebben op een slechtere (ervaren) gezondheid. Vanuit een slechtere gezondheid zien we in onderzoek ook dat arbeidsuitval hoger is en schoolprestaties lager zijn. Zo ontstaan gezondheidsachterstanden. Op enkele onderwerpen is al een kosten-baten analyse gemaakt en is zelfs te zeggen wat de 'sociaal return on investment' (SROI) is. De SROI is hoeveel iedere geïnvesteerde euro het maatschappelijke effect oplevert. Voor die onderwerpen waarbij dit al is onderzocht, maken we daar uiteraard gebruik van in verdere beleidsvorming en uitwerking.

Doel en effect: Terugdringen gezondheidsachterstanden en bevorderen vitaliteit inwoners
De genoemde gezondheidsachterstanden hebben een negatieve impact op de gewenste maatschappelijke effecten in de Burense samenleving: vitale en gezonde inwoners die mee doen, of dat nu meedoen is aan welzijnsactiviteiten, dagbesteding, als mantelzorger of arbeidsmatig. We werken daarom aan het verbeteren van de gezondheid in de vorm van een gezonde leefstijl en deelname aan de maatschappij. Hiermee gaan we eenzaamheid tegen. Daarnaast verminderen we achterliggende problematiek van gezondheidsachterstanden: armoede, schulden, werkloosheid en laaggeletterdheid.

Wat gaan we doen?

We stimuleren de gezondheid en vitaliteit van inwoners door inzet op de thema's uit het GALA

Met preventie, zoals dat ook vanuit het GALA op ons af komt, stimuleren we de gezondheid en vitaliteit van onze inwoners en daarmee de samenleving als geheel. Gezondheid en welzijn zijn de grootste preventieve thema's binnen het GALA waarop ingezet wordt of gaat worden. De specifieke GALA thema's waarop we samen met de partners in de kernen van Buren lokaal inzetten zijn:

- Lokaal sportakkoord: stimulering sport en bewegen
- Brede regeling combinatiefuncties: stimulering deelname sport, bewegen en cultuur
- Terugdringen gezondheidsachterstanden: de aanpak van gezondheid én veroorzakers daarachter, zoals armoedeproblematiek.
- Kansrijke start; een gezonde start voor nieuw geboren kinderen
- Mentale gezondheid, voor een stevigere weerbaarheid
- Aanpak overgewicht en obesitas
- Valpreventie, voor thuiswonende ouderen met verhoogd valrisico
- Leefomgeving, een gezonde omgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten
- Opgroeien in een kansrijke omgeving en vroegsignalering alcoholproblematiek
- Versterken sociale basis, waarin mensen op elkaar terug kunnen vallen en meedoen in de samenleving.
- Mantelzorg ondersteuning
- Eén tegen eenzaamheid
- Welzijn op recept (WOR): om inwoners met psychosociale problematiek vanuit eerstelijnszorg (bv. huisarts) via welzijnscoach naar de juiste ondersteuning te geven.

⁶ Inwoners met een lage SES betreffen mensen met een lage opleiding (basisonderwijs, lo, vmbo, avo, mavo) en/of mensen met een laag inkomen.

- Versterken kennis- & adviesfunctie GGD
- Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

De specifieke maatschappelijke (deel)effecten vanuit sport en gezondheid worden nog nader uitgewerkt in de sport- en gezondheidsnota.

We pakken de veroorzakers van gezondheidsachterstanden aan door in te zetten op geletterdheid en armoedebestrijding

Naast deze GALA thema's werken we ook verder aan de bevordering van geletterdheid en bestrijding van armoede. Ook dat zijn namelijk zaken die veroorzaker zijn van gezondheidsachterstanden. Ook hierbij geldt dat samenhang en verbinding van groot belang zijn om structurele maatschappelijke effecten te kunnen bewerkstelligen.

We bevorderen de integraliteit tussen de diverse preventieve thema's

De GALA thema's zijn niet nieuw voor ons. We zijn immers al actief in de diverse kernen met sport- en beweeg stimulering, en ook de inzet op een gezond gewicht, verantwoord alcoholgebruik, vitale inwoners en welzijn is niet nieuw. We gaan inzetten op versteviging van en samenhang en verbinding tussen de diverse preventieve thema's en activiteiten daarbinnen. Inwoners kunnen immers te maken hebben met meer van deze thema's in hun gezin of eigen leven. Dat vraagt dus van ons goede verbindingen in de praktijk. Dat is ook een stap in het werken met positieve gezondheid, meer verbinding van de diverse leefdomeinen. Hiermee kunnen we efficiëntie voordelen en soms groter effect bereiken, omdat de thema's op elkaar in haken.

We versterken en verbinden het voorliggend veld

In Buren kunnen we onder andere meer overzicht en inzicht aanbrengen in wat er speelt in het voorliggend veld. Wie doet wat? Hiervoor moeten gemeente en partners elkaar goed kennen om zo een sluitend netwerk te creëren, dit is ook onderdeel van de versteviging van de sociale basis en komt terug in het opdrachtgeverschap dat later aan bod komt. Hiermee beogen we de integraliteit en samenwerking tussen partners te bevorderen ten behoeve van een sluitend preventief veld waar inwoners gebruik kunnen maken. Met als effect dat inwoners minder ondersteuning nodig hebben.

We stimuleren de eigen verantwoordelijkheid van inwoners

We stimuleren de eigen verantwoordelijkheid van inwoners door middel van voorlichting op voorspelbare dingen in het leven. Bij de geboorte van een baby treffen de kersverse ouders de nodige voorbereidingen, dit is ook onderdeel van het bereiken van de volwassen leeftijd, 18 jaar, en als iemand ouder wordt en daardoor met gebreken te maken krijgt. Dus in de opvoeding ligt een rol om een jongere voor te bereiden op de financiële zelfstandigheid en in het ouder worden heeft een inwoner de verantwoordelijkheid na te denken over zaken als de huisvesting die daarbij past. Als gemeente kunnen we hierop preventief inzetten door inwoners, in de breedte, te wijzen op de verantwoordelijkheden die zij hebben. Hierbij hebben we uiteraard oog voor de kwetsbaarheid in sommige gezinnen, waardoor ondersteuning alsnog nodig is. Ook dit is een manier om meer vanuit positieve gezondheid te werken, kijkend naar wat een inwoner wél kan in plaats van wat een inwoner niet meer kan.

4.2 Doorontwikkeling Sociaal team

Toelichting

Vanuit Rijksbeleid zien we nieuwe opgaven op ons af komen die consequenties hebben voor de werkwijze van ons sociaal team, denk aan het geven van beschikkingsvrije begeleiding vanuit het sociaal team. Dit vraagt investeringen in het sociaal team en in preventie. Investerings zijn niet alleen financieel. We zetten in op kwaliteit- en procesverbeteringen en vaardigheden en zien daarin specifieke kansen. Indien financiële investeringen in de vorm van aanvullend budget nodig zijn, volgt daarvoor een separaat voorstel aan de raad.

Investerings zijn de komende jaren noodzakelijk, omdat het Rijk met de hervormingsagenda insteekt op een verlaging van de kosten door het anders organiseren van de Jeugdhulp.

Het nodige wordt bepaald door Rijksbeleid. De keuzes waar we wel invloed op hebben is de manier waarop we bijvoorbeeld het sociaal team organiseren. Houden we dit intern of positioneren we dit extern bij een partner? In den lande zien we dat veel gemeenten die de indicatiestelling extern georganiseerd hadden, dit terugdraaien en alsnog intern organiseren om zo meer grip te hebben op de kosten.

Doel en effect: efficiënte en effectieve ondersteuning aan kwetsbare inwoners

Het sociaal team is een gemeentelijk instrument in de ondersteuning van onze kwetsbare inwoners. Met de doorontwikkeling van het sociaal team zetten we in op verbetering van kwaliteit en dienstverlening en bovenal snel de juiste zorg op de juiste plek leveren. Het doel is efficiënte en effectieve ondersteuning bieden aan kwetsbare inwoners, om uiteindelijk te komen tot meer vitale inwoners die zelf de regie in handen hebben en mee kunnen doen.

Wat gaan we doen?

We zetten in op kortdurende vrij toegankelijke trajecten zodat we inwoners laagdrempelig kunnen ondersteunen

Hierbij gaat het onder meer om de opgaven uit de hervormingsagenda jeugd. Die vraagt een blijvende inzet op normaliseren. Sommige problemen horen immers bij het gewone opvoeden en opgroeien. Daar is eigenlijk geen geïndiceerde jeugdhulp voor nodig. Daarnaast schrijft de hervormingsagenda ook voor dat het sociaal team zelf meer lichte en kortdurende jeugdhulp biedt, zonder beschikking. Dit sluit voor een deel aan op de werkwijze die we in 2023 zijn ingezet met de huishoudcoach. Dat is ook een professional die, vrij toegankelijk, met een kortdurend traject mensen begeleidt in de zoektocht hoe om te gaan met het huishouden. Ook algemeen maatschappelijk werk (AMW) is zo'n professional die vrij toegankelijke begeleiding aan inwoners biedt. Het AMW is sinds 2022 ook weer binnen de gemeente georganiseerd.

Met deze kortdurende beschikkingsvrije trajecten kunnen we inwoners op een laagdrempelige manier begeleiden vanuit het sociaal team. Ook is dit een kans om het gesprek te voeren over de zaken die bij het leven horen en erachter komen wat er werkelijk speelt achter de voordeur, zodat we inwoners effectief kunnen ondersteunen. Randvoorwaarde hierin is dat het maatschappelijke voorveld goed inzichtelijk is: welke professionals doen wat? Alleen dan kunnen ook oplossingen in het voorveld geïndiceerde zorg voorkomen.

We werken preventief door trends en veel voorkomende signalen te destilleren en om te zetten in aanbod of gewijzigd beleid

Naast bovengenoemde werkt het sociaal team ook preventief door trends en brede signalen te destilleren uit de diverse contacten met inwoners. Op basis van deze trends en veel voorkomende signalen kunnen we preventief inzetten. Bijvoorbeeld door groepsaanbod als rouwverwerking of lotgenoten contact voor mantelzorgers. Dit kan zowel via het werk van onze partners of door zelf groepsaanbod te creëren, aanvullend op de kortdurende trajecten. We verwachten ook dat partners trends en veel voorkomende signalen met ons delen. De trends en veel voorkomende signalen kunnen ook input bieden voor eventuele beleidswijziging.

We blijven voortdurend onze werkwijze evalueren door te kijken naar de methodiek, processen, efficiëntie en bijbehorende formatie

Het is ook van belang om de werkwijze van het sociaal team voortdurend te evalueren. De vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt eisen dat ook. Met een groeiende groep ouderen die hulp behoeft en een kleiner wordende groep mensen die het werk kunnen doen, moeten we slim zijn in onze werkwijzen om kwaliteit te kunnen blijven bieden.

Zaken die hierbij horen zijn de methodiek die we hanteren in het keukentafelgesprek met de inwoner, hoe breed en integraal wordt er naar een gezin of systeem gekeken. Zowel door consultants als de huishoudcoach en maatschappelijk werk. We onderzoeken hoe positieve gezondheid hierin een plek kan krijgen. Verder kijken we naar efficiëntie in onze werkwijze en de toegevoegde waarde van de diverse stappen in het proces. Uitgangspunt is rechtmatigheid en dienstverlening naar onze inwoner. We richten ons op het resultaat, het te bereiken effect voor de inwoner. Het is van belang dat we in de praktijk goed weten tot waar onze verantwoordelijkheid gaat en waar die van onze partners begint. Ook onderzoeken we welke formatie benodigd is bij de hoeveelheid werk die er ligt.

We nemen professionals die betrokken zijn bij een inwoner/gezin serieus

Aanvullend op de efficiëntie slag is het goed om in de werkwijze mee te wegen hoe we omgaan met professionals die al bij een inwoner of gezin betrokken zijn. Zij zijn vaak al een tijdje betrokken en zien soms heel scherp wat er nodig is in een gezin. Door dit serieus te nemen, kan het onderzoeksproces voor de indicatiestelling wellicht sneller doorlopen worden.

4.3 Samenwerking met partners

Toelichting

Zoals eerder aangegeven vraagt de samenwerking met partners een lange adem. Soms spreken we een andere taal, waardoor het tijd kost om elkaars taal te leren begrijpen. We doelen in deze op partners waar we geen opdrachtgeversrelatie mee hebben, zoals huisartsen en onderwijs partners. Er is dus geen financiële relatie tussen deze partners en de gemeente.

Doel en effect: Door samenwerking met partners verlenen we samen betere ondersteuning aan inwoners

Het doel van de samenwerking met onze partners is dat we gezamenlijk om onze inwoners staan, vroeg signaleren en vervolgens op efficiënte wijze hulpvragen van inwoners kunnen invullen. Dat betekent ook dat de partners die in deze paragraaf benoemd zijn, geen uitputtende lijst is van partners waarmee we samenwerking zoeken. Wel zijn dit voor nu de samenwerkingspartners waarmee we, op dit moment, de grootste kansen zien om bij te dragen aan de transformatie in het sociaal domein.

Wat gaan we doen?

We versterken en verbreden de samenwerking met huisartsen

Het IZA vraagt onder meer een bredere samenwerking tussen het sociaal domein en het medisch domein. We werken nu vooral samen met huisartsen door de inzet van de praktijkondersteuner huisartsen (POH) Jeugd GGZ. Vanuit de opgaven in het IZA en het idee dat we als partners gezamenlijk om onze inwoners staan, kunnen we op meer vlakken samenwerken. Het GALA biedt hier ook handreikingen toe, omdat een interventie zoals welzijn op recept de samenwerking met huisartsen stimuleert. Zo zijn er meer thema's waarop huisartsen, en andere medici en het sociaal domein elkaar wat te bieden hebben in de ondersteuning aan inwoners. Het doel hieronder is dat we werken aan de gezonde generatie in 2040, maar ook dat we inwoners zo snel als mogelijk de juiste zorg kunnen bieden. Dat betekent dat we elkaar snel moeten betrekken, als de hulpvraag of benodigde oplossing niet over het eigen vakgebied gaat.

We verdiepen de samenwerking met (sport)verenigingen

Een andere partnergroep waarop we de samenwerking voortzetten is die met het onderwijs en de kinderopvang. In het kader van geletterdheid, onderwijsachterstanden en passend onderwijs vindt al samenwerking plaats. Tegelijkertijd zien we dat deze samenwerking op sommige punten nog verder mag ontwikkelen, zoals bij passend onderwijs. De inzet van schoolmaatschappelijk werk (SMW) lijkt een brug te slaan tussen het onderwijs domein en sociaal domein. Zo leren we elkaar beter kennen en kan in complexe situaties goed met elkaar besproken worden waar ieder verantwoordelijk voor is en kunnen we gezamenlijk de juiste ondersteuning bieden.

We versterken de samenwerking met (sport)verenigingen

De samenwerking met onze (sport)verenigingen is geen onbelangrijke in de preventieve opgave waar we voor staan. Verenigingen zijn ook één van de partners die dicht bij inwoners staan en waar inwoners veel te vinden zijn. Daarmee is het een onderdeel van de leefomgeving voor zowel volwassenen, ouderen en specifiek de jeugd.

Via de Burense Sport Coöperatie (BSC) stimuleren we deelnemende verenigingen al om een maatschappelijke bijdrage te leveren. Verenigingen die aan hun vitaliteit werken, denk aan een gezonde sportomgeving, vitaal bestuur, toekomstbestendigheid en een maatschappelijke bijdrage, krijgen een korting op de huur van de sportaccommodatie (veldhuur). Dit gebeurt voorsnog alleen in samenwerking met de voetbalverenigingen die aangesloten zijn bij BSC. De overige verenigingen worden middels de inzet van een sportverenigingscoach en de buurtsportcoaches ondersteund bij de organisatie van hun vereniging. We bekijken welke kansen hier nog te behalen zijn en nemen dit mee in de ontwikkeling van de sport- en gezondheidsnota. Dit geldt ook voor de mogelijke ontwikkeling van een lokale bestuurlijke entiteit 'Buren Beweegt' voor de uitvoering van het sport- en gezondheidsbeleid⁷.

⁷ Motie M2, Inrichten van Federatie of Coöperatie, 4 juli 2023

We zoeken ook de verbinding met (para)medische partners

Naast huisartsen en onderwijs zijn er meer partners waarop we de samenwerking kunnen versterken. Vanuit de inzet op preventieve interventies uit het GALA en IZA volgen logischerwijs ook andere **(para)medische** partners zoals fysiotherapeuten, diëtisten, wijkverpleging, dementieconsulenten en verzorgingshuizen. Deze partners zullen concreet betrokken worden bij (deel)projecten vanuit GALA en IZA.

We intensiveren de samenwerking met woningcorporaties

Daarnaast zien we ook kansen in de samenwerking met woningcorporaties. Het woningmarkt probleem heeft effect op het sociaal domein, daarom is samenwerking noodzakelijk om in gezamenlijk in te zetten op doorstroom en de huisvesting van kwetsbare groepen. Buiten de directe huisvesting om vragen ook thema's als het verstrekken van Wmo zorg, het normaliseren van het ouder worden en welke woning daar passend bij is, langer zelfstandig thuis wonen en de leefbaarheid in de diverse dorpen om samenwerking met de corporaties.

We versterken de regionale samenwerking met gemeenten door in te zetten op dialoog en vertrouwen

Daarnaast zien we ook kansen in de regionale samenwerking met de gemeenten in onze regio (Rivierenland en Gelderland-Zuid). De andere gemeenten hebben veelal vergelijkbare opgaven. Bovendien zijn sommige (subsidie)partners bovengemeentelijk of regionaal georganiseerd, waardoor samenwerking veel nut heeft in het opdrachtgeverschap richting deze partners. Voorbeelden hiervan zijn Welzijn Rivierstroom, de GGD en Regio Rivierenland. Ten opzichte van het Rijk maakt regionale samenwerking ons ook een stevigere partner. Het Rijk vraagt namelijk in toenemende mate, onder meer in de hervormingsagenda, een zekere slagkracht die alleen te genereren is door samen te werken met andere gemeenten. Het is nodig verwachtingen onderling uit te spreken, daarover in gesprek te gaan en zo het vertrouwen in elkaar te versterken, waardoor we beter samen kunnen werken. Dit gebeurt nu binnen Rivierenland met de samen opgestelde Regiovisie jeugdhulp.

4.4 Opdrachtgeverschap

Toelichting

Naast de hiervoor genoemde partners zijn er diverse partners waarmee we een opdrachtgeversrelatie hebben. Dit betreffen partners die vanuit een gemeenschappelijke regeling (GR), dienstverleningsovereenkomst (DVO) of inkooprelatie werken of een subsidie van ons ontvangen. Denk bijvoorbeeld aan Welzijn Rivierstroom en Mozaïek.

Doel en effect: Samen werken aan de maatschappelijke opgaven om meer effect te genereren
Onder het motto 'Samen bereiken we meer dan alleen', is het van belang om het opdrachtgeverschap goed in te vullen en waar nodig te professionaliseren. Door met elkaar aan dezelfde maatschappelijke opgaven te werken, dat op elkaar af te stemmen, bereiken we meer effect. Deze sturing op maatschappelijke effect geeft mogelijkheden om meerjarige afspraken met partners te kunnen maken.

Wat gaan we doen?

We geven meer inhoudelijk invulling aan het opdrachtgeverschap en sturen op resultaat en maatschappelijk effect

Het meer inhoudelijk invulling geven aan het opdrachtgeverschap past ook bij de versteviging van de sociale basis. Eén van de GALA thema's en de pedagogische basis uit de hervormingsagenda. Idealiter zijn onze partners samen met de inwoners, de dragers van deze sociale en pedagogische basis. Een goed netwerk van het totaal van partners, inclusief gemeente, is hierbij ook helpend. Daarom zal ook daarop ingezet worden.

Ook van onze partners die werken vanuit een GR, DVO of vanuit een inkooprelatie zijn wij opdrachtgever, zij het bij een GR en DVO wat meer indirect. De regio Rivierenland, de GGD met onder andere de gezondheidsmakelaars, de jeugdgezondheidszorg, meldpunt bijzondere zorg en veilig thuis, maar ook partners waar we een inkooprelatie mee hebben zoals de buurtsportcoaches en buurtbemiddeling. Met deze partijen kunnen we beter samenwerken door betere en duidelijkere (prestatie)afspraken te maken om gezamenlijk dezelfde doelen na te streven.

Het opdrachtgeverschap moeten we verbeteren door bijvoorbeeld meer te sturen op het resultaat, en daarmee maatschappelijke effect, dat bereikt wordt met het werk van de partner. Concreet betekent

dit dat we onze partners vragen welke bijdrage zij kunnen leveren aan het bereiken van onze doelstellingen.

Onderdeel van de verbetering van het opdrachtgeverschap is ook sturing op goede kwaliteit en controle en toezicht. Dit kan betekenen dat oude vertrouwde partners niet altijd mee komen in de ingezette ontwikkeling en af moeten haken, maar het kan ook kansen bieden om relevante relaties op te bouwen met nieuwe partners. Hierin moeten we oog houden voor het feit dat het werken aan gezondheid een lange adem vraagt, en we onze partners niet te snel mogen afrekenen op maatschappelijk effect. Daarom moeten we via tussenresultaten sturen op het gewenste maatschappelijke effect.

Een voorbeeld waar we al goed op weg zijn met de inhoudelijke invulling van het opdrachtgeverschap is die met de Burense SportCoöperatie (BSC) waar al bij de samenwerking met (sport)verenigingen aan gerefereerd werd.

We sturen meer op vraaggericht werken in plaats van aanbodgericht werken

Onderdeel van de transformatie is dat we binnen opdrachtgeverschap ook sturen op het vraaggericht werken in plaats van aanbodgericht werken. Vraaggericht werken houdt in dat we naar inwoners luisteren en hen, indien nodig, ook helpen met het formuleren van de vraag om op basis daarvan een ondersteuningsaanbod te doen. We kijken dan niet alleen naar het beschikbare aanbod, dat sluit immers niet altijd aan op de ondersteuningsvragen die inwoners hebben. Resultaat is maatwerk passend bij de vraag van de inwoner, wat niet betekent dat er altijd een maatwerkvoorziening wordt ingezet.

Door te sturen op vraaggericht werken, verbeteren we de ondersteuning van onze inwoners. Dit is een aanvulling op het gesprek dat we als gemeente met onze partners voeren over de bijdrage die zij kunnen leveren aan onze doelstellingen.

We werken aan (regionale) cijfermatige onderbouwing ten behoeve van inhoudelijke sturing

Een randvoorwaarde in de samenwerking met een deel van onze partners is voor de praktijk beschikbare cijfermatige ondersteuning vanuit een dashboard. De cijfers helpen met richting geven in het opdrachtgeverschap. Inmiddels hebben we een lokaal dashboard sociaal domein, waarmee we realistisch kunnen begroten en kunnen sturen op individuele zorgaanbieders. Daarnaast wordt er binnen regio Rivierenland gewerkt aan een regionaal dashboard, waarmee in gezamenlijkheid ook het opdrachtgeverschap richting zorgaanbieders Wmo/Jeugdhulp kunnen versterken. Deze ontwikkeling, tevens een wens van de gemeenteraad⁸, zetten we voort door met de regio mee te werken aan een regionaal dashboard sociaal domein.

We professionaliseren het subsidieproces

Het subsidieproces kan geprofessionaliseerd worden. Dit gaan we doen door, aanvullend op de in 2023 vastgestelde subsidieverordening, een duidelijke subsidieregeling sociaal domein met toekennings- en afwijzingsgronden op te stellen. Hierdoor weten subsidiepartners beter waar zij aan toe zijn en kunnen we als gemeente ook beter gecontroleerd worden op datgene wat we toekennen en/of afwijzen. Daarnaast is het mogelijk om meer inhoudelijk met onze subsidiepartners samen te werken. Dit is uiteindelijk te formaliseren in de subsidievoorwaarden. Zo kan het werk van onze partners in de verschillende kernen naadloos aansluiten op onze doelstellingen. Een subsidievoorwaarde waar bijvoorbeeld aan gedacht kan worden is het signaleren van trends in de kernen en buurten waar de partner werkt.

⁸ Motie D.074078 regionaal informatiesysteem/dashboard sociaal domein, Raadsvergadering 10-11-2020.

5. Uitvoering

5.1 Praktische uitvoering

Het transformatieprogramma sociaal domein blijft een programma op hoofdlijnen. De uitvoering is de volgende stap, voor zover er niet al aan gewerkt wordt. Er wordt al gewerkt aan diverse actielijnen. Dit programma betreft immers ook een herijking van het programma uit 2022 en is een voortzetting van kaders uit 'Kansen Pakken'. Het is daarmee een voortzetting van ingezette lijnen aangevuld met kansen en mogelijkheden naar aanleiding van de ontwikkelingen.

Voor de praktische uitvoering worden plannen van aanpak opgesteld. Dit zijn levende documenten die worden gebruikt om de stand van zaken van de verschillende actielijnen te monitoren. Met partners zijn we in gesprek over de actielijnen waar we hen bij nodig hebben. Waar nodig worden met hen ook de maatschappelijke effecten verder uitgewerkt en afgestemd op welke indicatoren we gaan sturen. We maken ook gebruik van een participatietraject met inwoners. De gemeenteraad wordt ook uitgenodigd voor dit traject.

De samenhang en verbinding gaan we aan werken door tussen de actielijnen goed van elkaar op de hoogte te blijven en dit ook te stimuleren tussen onze partners die in de praktijk met de voeten in de klei staan. Deze stimulans zullen we faciliteren door terugkomende bijeenkomsten te organiseren voor onze partners.

5.2 Financiën

Wat betreft de financiën blijven we ons bewust van de financiële beperkingen die we in de gemeente Buren kennen. Daarom gaan we zoveel mogelijk uit van bestaande budgetten en proberen we voor activiteiten waar nieuw budget voor nodig is (eerst) externe financiële bronnen aan te boren. Zo maken we gebruik van de middelen die we via GALA en IZA kunnen ontvangen voor specifieke activiteiten. De GALA middelen zijn voor vier jaar ingevuld, wel is het de bedoeling dat er lange termijn plannen worden gemaakt. In het GALA staat aangegeven: "Er wordt structureel en geoormerkt budget beschikbaar gesteld zodat gemeenten lange termijn plannen kunnen maken" (p.10 GALA).

Mochten er noodzakelijke plannen ontstaan waar nieuw budget voor nodig is, wordt hiervoor uiteraard een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd.

5.3 Communicatie

De communicatie over de voortgang van dit transformatieprogramma kent diverse doelgroepen: inwoners, partners en gemeenteraad.

Inwoners

Voor inwoners zal niet over elk onderdeel gecommuniceerd worden, omdat sommige (deel)projecten enkel interne processen betreffen zonder direct effect op de inwoners. Wel nemen we in deze communicatie mee vanuit welk gedachtegoed wij werken. Dit gaan we ook verwerken in onze algemene communicatie zoals die op de gemeentelijke website.

De (deel)projecten die wel direct invloed hebben op inwoners, wordt uiteraard wel over gecommuniceerd. Welke dat zijn en hoe hierover gecommuniceerd wordt, zal goed met de interne experts van team communicatie afgestemd worden.

Partners

De partners worden betrokken bij de diverse (deel)projecten waar zij bij nodig zijn. Dit gebeurt veelal via de bestaande structuren, zoals gebruikelijke (account)gesprekken en korte lijnen die er tussen gemeente en partners zijn. Daarnaast is het plan ook toe te werken naar terugkomende netwerkbijeenkomsten om ook de onderlinge verbindingen te versterken.

Gemeenteraad

De gemeenteraad wordt standaard via de reguliere P&C cyclus op de hoogte gebracht van de voortgang van het transformatieprogramma. Daarnaast is het de bedoeling tweejaarlijks een bredere inhoudelijke update van de voortgang van het programma te verstrekken, bijvoorbeeld via een raadsinformatiebrief.

Bijlage: Achtergrond informatie

1. Positieve gezondheid

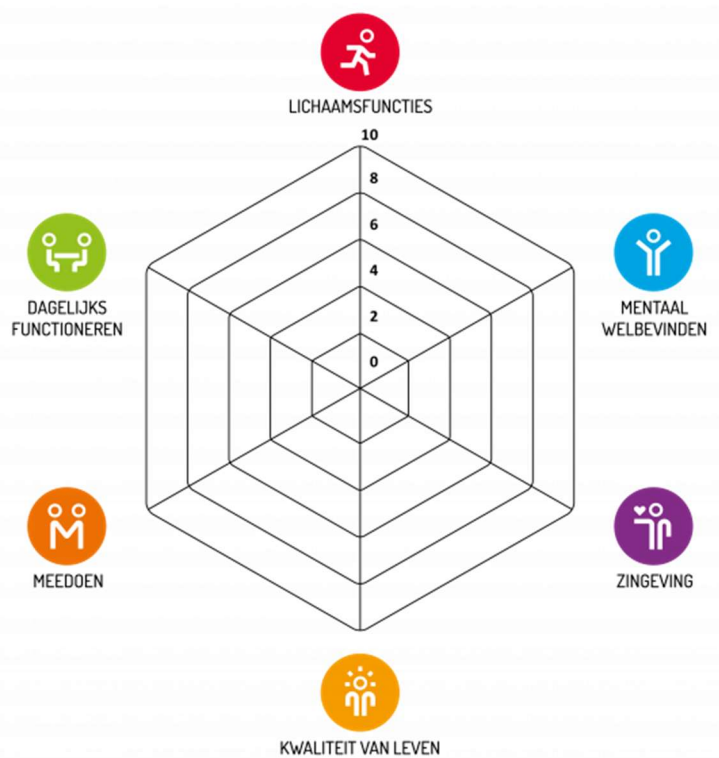
Positieve gezondheid is een brede kijk op gezondheid, uitgewerkt in zes dimensies. Met deze brede kijk wordt bijgedragen aan het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. En om zelf regie te voeren.

Positieve gezondheid bestaat uit zowel een gedachtegoed als een methode.

Het gedachtegoed gaat om het kijken naar wat er wel kan, in plaats van de kijk op gezondheid als de afwezigheid van ziekte. Bij positieve gezondheid wordt juist breder gekeken. Het gaat ook niet om een statische situatie of een te bereiken doel, maar om de veerkracht van mensen om zich aan te passen aan wat zich in het leven voordoet. Dit is een dynamische benadering die meer recht doet aan mensen en wat voor hen betekenisvol is.

De methode betreft de uitwerking in zes dimensies, te zien in het spinnenweb in bijgevoegde figuur. Uit onderzoek is gebleken dat mensen naast lichamelijke gezondheidsaspecten ook zingeving, meedoen en kwaliteit van leven belangrijk vinden. Met dit spinnenweb kunnen mensen, met behulp van een arts of professional hun eigen gezondheid in kaart brengen. Zo kan er op maat met een inwoner gesproken worden over gezondheid en welzijn.

Positieve gezondheid sluit met deze zes dimensies goed aan bij onze missie en visie dat iedereen mee doet via een zinvolle daginvulling, gezonde leefstijl en een sterk netwerk. Positieve gezondheid stimuleert hiermee ook een brede integrale kijk op het leven van inwoners. Binnen een mensenleven lopen de verschillende zaken waar de gemeente bij betrokken is immers dwars door elkaar heen.

2. Rijksbeleid

Integraal Zorgakkoord (IZA)

Nederland heeft een hoogontwikkelde gezondheidszorg, maar de kwaliteit en de toegankelijkheid van onze zorg en ondersteuning staan onder druk. De vraag naar zorg neemt toe, vooral door de vergrijzing. Tegelijkertijd zijn er grenzen aan de beschikbaarheid van zorg, door de toenemende krapte op de arbeidsmarkt. De groeiende zorgvraag zorgt bovendien voor een uitdaging bij het betaalbaar houden van de zorg. Als we doorgaan op de huidige weg, loopt het vast en kan niet iedereen meer rekenen op goede en tijdige zorg en ondersteuning. Daarom wordt landelijk gewerkt aan verbetering.

Binnen het IZA maken patiëntenverenigingen, zorgaanbieders, zorgverzekeraars, gemeenten en de Rijksoverheid afspraken. Het doel is om beter samen te werken.

Voor passende zorg moeten we samenwerken in de regio: de juiste zorg op de juiste plek. Wij als gemeenten hebben de opdracht gekregen voor het einde van 2023 samen met de zorgverzekeraars en andere regionale partijen plannen te maken waarin staat hoe we dit in grote lijnen gaan doen.

Passend bij de regio en de behoeften van patiënten. Hiervoor is in gezamenlijkheid met de regio een

regiobeeld opgesteld waarin onder andere de opbouw van de bevolking in onze regio is opgenomen en welke zorg waar verleend wordt.

Als gemeente hebben we verder een belangrijke rol in de samenwerking met huisartsen en de ggz. Mensen moeten vaak te lang wachten op de benodigde zorg. Dit wordt naar verwachting met de vergrijzing en arbeidskrapte alleen maar erger. We moeten met elkaar oplossingen bedenken om hier verandering in te brengen. Een voorbeeld hiervan is digitale zorgverlening en zelfhulp.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

In het GALA zijn afspraken gemaakt om slim samen te werken aan gezondheid, preventie en een sterke sociale basis. In het akkoord is afgesproken hoe we in 2040 een gezonde generatie bereiken met vitale inwoners die opgroeien, leven, werken en wonen in een sociaal en fysiek gezonde leefomgeving.

De doelen van het GALA sluiten aan bij die van het IZA: Ze zijn gericht op gezondheid in plaats van op ziekte. Zorg moet zoveel mogelijk worden voorkomen door in te zetten op gezond leven en preventie. Als gemeente hebben we hierin een belangrijke rol, die met de komst van het GALA benadrukt wordt. De rol van de gemeente ligt vooral in het feit dat de gemeente dicht bij inwoners staat en vanuit de wet Publieke gezondheid de taak heeft om de gezondheid van inwoners te bevorderen.

Binnen het GALA heeft de gemeente mogelijkheden om de gezondheid te bevorderen via 15 verschillende programma's. In een later stadium in dit transformatieprogramma gaan we hier verder op in.

Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028

Een andere maatschappelijke ontwikkeling met impact is de onrust op landelijk niveau over het jeugdhulpstelsel. Na een lange periode van onderhandelingen is in juni 2023 ingestemd met de hervormingsagenda jeugd. Deze agenda bestaat uit acht pijlers met maatregelen om het gehele stelsel grondig te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Eén van deze maatregelen is om de reikwijdte van de jeugdwet in te perken, wat voor ons betekent dat er in minder gevallen geïndiceerde jeugdhulp hoeft te worden ingezet. Dit sluit aan op de ambitie om te normaliseren in de jeugdhulp, niet voor elk probleem is immers direct psychologische hulp nodig. Helaas zijn veel van deze maatregelen nog onduidelijk en worden nog nader uitgewerkt, of lopen door de val van het kabinet vertraging op. Voor gemeente Buren zullen de hervormingen het meest impact hebben op de organisatie van het sociaal team. Deze moeten in de toekomst lichte en kortdurende jeugdhulp zelf kunnen geven, zoals ambulante begeleiding. Ook wordt er meer ingezet op preventie, en zal het aanbod vrij toegankelijke hulp⁹ uitgebreid moeten worden. Buren heeft hier al een stap in gemaakt als onderdeel van onze ZBB-opgave, door het maatschappelijk werk en schoolmaatschappelijk werk intern te positioneren. Deze ontwikkeling zal verder moeten worden uitgebreid.

Naast de stelselwijzigingen gaat de hervormingsagenda ook gepaard met een financiële opgave. Het Rijk gaat er vanuit dat de stelselwijziging ervoor zorgt dat we Jeugdhulp met minder kosten kunnen uitvoeren. De beoogde verlaging van kosten heeft het Rijk al meegenomen in de algemene uitkering tot en met 2027. Deze zijn ook verwerkt in onze meerjarenbegroting.

⁹ Zorgaanbod waar je zonder verwijzing of vergoeding terecht kunt.